

Parada
dachsteinskih
velikanov.
Z leve: Torstein,
Mitterspitz in
Hoher Dachstein

Hoher Dachstein (2995 m)

Najvišji vrh avstrijske Štajerske

✍ in 📷 Andrej Mašera

Domačini, ki živijo ob njegovem vznožju, ga ljubeče imenujejo »Zauberberg Dachstein«. Čarobna gora! Z upravičenim ponosom govorijo o svojem očaku, ki ima vse lastnosti, ki goro naredijo neubranljivo privlačno: visoke, navpične stene, ostre grebene, razkošne police, globoke grape in širne ledenike, s katerih se stekajo živahni potočki, ki napajajo bujno zeleno vznožje. Veliki skladatelj Gustav Mahler, ki je svoja najboljša dela ustvarjal ob jezeru Attersee v Salzkammergut, ljubki pokrajini severno od dachsteinskega masiva, je pogosto zahajal k njegovemu vznožju. Nekemu prijatelju je zaupal, da je v svoji veličastni 3. simfoniji skušal upodobiti nedoumljivo lepoto in silno mogočnost Dachsteina.

Zemljepisni in zgodovinski oris

Kar 45 km dolgo in do 20 km široko je dachsteinsko pogorje, ki leži v osrčju Avstrije in je

del Severnih apneniških Alp. Na jugu ga omejuje globoka dolina reke Enns, v kateri sta zgodovinski Radstadt in znano turistično središče Schladming. Zahodno leži gorovje Tennengebirge, proti severovzhodu pa Totes Gebirge. Proti severu se razprostira izredno slikovita pokrajina Salzkammergut s številnimi jezeri, med katerimi je najbolj znano Hallstattsko; tam je nekoč cvetela bogata kultura bronaste dobe. Središče Salzkammerguta je Bad Ischl, kjer je imel avstrijski cesar Franc Jožef poletno rezidenco. V svojem času je častitljivi cesar lahko z okna svoje vile opazoval dachsteinske ledenike; danes so se toliko umaknili, da se iz Bad Ischla ne vidijo več.

Osrednji greben dachsteinske skupine z najpomembnejšimi in najvišjimi vrhovi poteka v smeri zahod-vzhod. Proti jugu prepadajo z navpičnimi stenami, med katerimi je najbolj znana in med plezalci zelo priljubljena 800 m visoka južna stena Hoher Dachsteina. Proti severu se proti dolinam spuščajo obsežni ledeniki, med katerimi so največji Gosaugletscher, Hallstätter

Gletscher in Schladminger Gletscher. Gorsko verigo Dachsteina začne na zahodu Grosse Bischofsmütze, 2458 m, nato pa poteka greben prek več vmesnih vrhov, dokler se ne požene navzgor do ošiljenega Torsteina, 2948 m. Torstein je prvi vrh v veliki trojici; sledi nekoliko nižji Mitterspitz, 2925 m, in končno najvišji - Hoher Dachstein. Z njegovega vrha se proti severu odcepi pomemben stranski greben, ki se najprej spusti na Niederer Dachstein, 2934 m, nato pa čez škrbini Steinerscharte, 2721 m, in Simony-scharte, 2675 m, doseže najvišjo točko na vrhu Hohes Kreutz, 2837 m. Zahodno od tega grebena leži Gosaugletscher, vzhodno pa Hallstätter Gletscher. Glavni greben se z vrha Dachsteina nadaljuje proti vzhodu, se strmo spusti na značilno ramo Schulter in potem navzdol do zgornjega roba ledenika Hallstätter Gletscher. Prek dvoglave, ošiljene špice Dirndln, 2848 m, se greben nadaljuje do vzpetine Hunerkogel, 2687 m, na katero pripelje gondolska žičnica Dachstein Gletscherbahn. Naslednji vrh v nizu je Grosser Koppenkarstein, 2865 m, s katerega greben poteka do Scheichen Spitze, 2667 m, ki je hišna gora kraja Ramsau am Dachstein. Ramsau, ki leži na širni travnati polici, visoko nad dolino Ennstal, je pravi biser urejene in negovane alpske krajine. Med zelenimi travniki se vrstijo gozdnati otoki smrek, macesnov in tudi javorja, ki je značilna posebnost tega kraja. Severovzhodno od gore Scheichen Spitze pa je širna kraška planota Am Stein, skalnata »puščava« s številnimi vrtačami, škrapljami in jamami, porasla z ruševjem.

Na Dachstein so se prvi povzpeli domačini. Že leta 1819 je Jakob Buchsteiner, lovec iz Schladminga, splezal na Torstein, misleč, da je to najvišji vrh skupine. Kmalu so ugotovili zmotno, toda na glavni vrh se je šele leta 1832 povzpel Peter Grappmayr iz Filzmoosa čez Gosaugletscher in po zahodnem grebenu. Pomembno vlogo pri odkrivanju Dachsteina je imel profesor Friedrich von Simony, ki je 15. septembra 1843 na vrhu sam prebil vso noč. O svojih vtisih in občutkih, ki jih je doživel v tej zanj nepozabni noči, je napisal vnesene besede, ki še danes vzbujajo močna čustva. Pozneje je dr. Simony preučeval geološko sestavo Dachsteina ter opravil prva opazovanja in meritve njegovih le-

denikov. Danes se po njem imenuje kočja ob vznožju Hallstätter Gletscherja. V južnem ostenju pa so od druge polovice 19. stoletja do danes speljali vrsto zelo težavnih klasičnih in modernih plezalnih smeri.

Koče in poti

V bližini Dachsteina so najpomembnejše kočje Adamek Hütte, 2196 m, pod Gosaugletscherjem, že omenjena Simony Hütte, 2206 m, na južni strani gore pa Dachsteinsüdwand Hütte, 1871 m. Na skalnem vršiču Dachsteinwarte pod vzhodnim grebenom glavnega vrha stoji mala, priljubljena kočja Seethalerhütte, 2741 m, ki pa nima prenočišč. Seveda so na zgornji postaji žičnice, na Hunerkoglu, restavracija, trgovinice s spominki in vse drugo, kar sodi k visokemu in dragemu turizmu.

Na dachsteinskih ledenikih okoli Hunerkogla so tudi odlična smučišča za alpsko in tekaško smučanje. Na Schladminger Gletscherju je pozimi in poleti vzdrževana najdaljša ledeniška tekaška proga na svetu, speljana v dolgih, lepo zarisanih serpentinah.

Tudi poti je v dachsteinskem pogorju veliko; so zelo različnih dolžin in težavnosti. Klasični pristopi, ki peljejo s severa po ledenikih, so zelo dolgi in naporni. Žičnica na Hunerkogel pa je omogočila, da vzpon na vrh lahko opravimo kar v enem dnevu, če se le zgodaj zjutraj odpravimo iz Slovenije. Za vrhunsko usposobljene ljubitelje zavarovanih plezalnih poti so leta 1999 speljali ekstremno ferato Johann-Klettersteig, ki se pne po navpični južni steni Dachsteina do kočje na Dachsteinwarte in je bržkone najtežja pot te vrste v Avstriji.

Vzpon na vrh

Kako najhitreje do Dachsteina? Slovenijo zapustimo skozi karavanski predor in se po turski avtocesti peljemo mimo Spittala ter skozi predora Katschberg in Tauern do izstopa Ennstal. Zavijemo na desno v dolino reke Enns, mimo Radstadta do Schladminga, nato pa po ožji cesti levo navzgor na uravnavo Ramsau am Dachstein. Mimo številnih sijajno urejenih hotelčkov in gostišč se vozimo nazaj proti zahodu, pri dobro

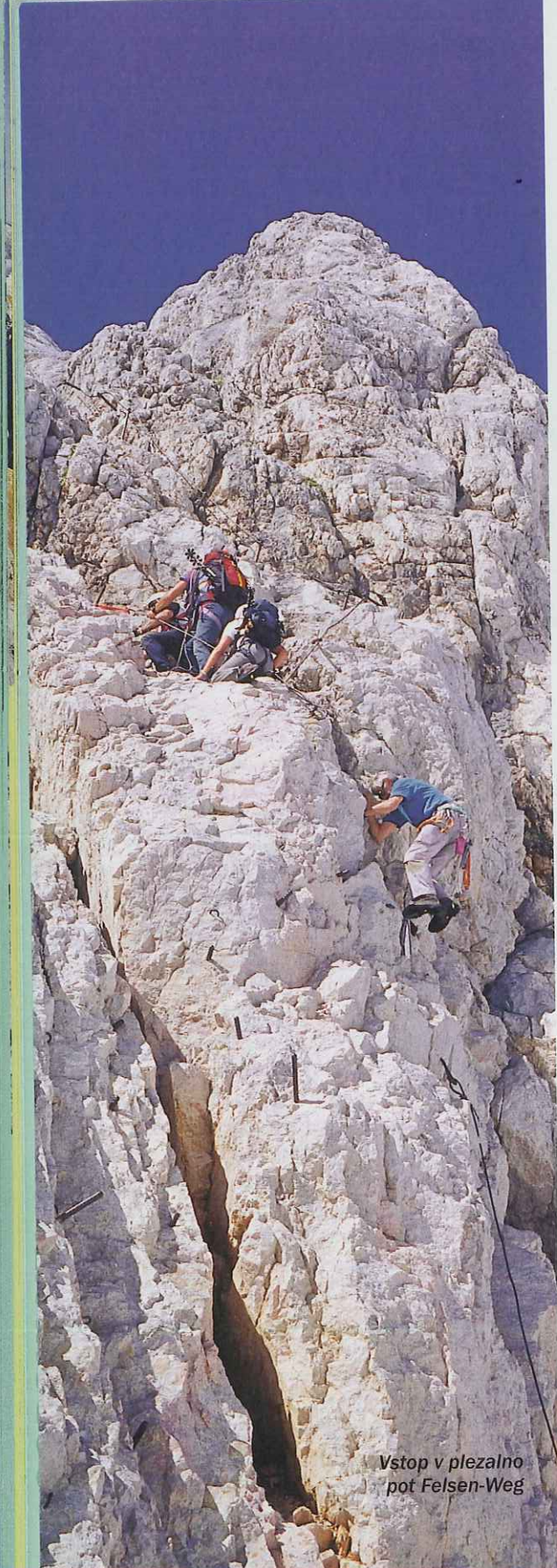
Vrh Dachsteina s Hallstätter Gletscherja

označenem križišču pa zavijemo na desno (cestnina) in se po serpentinah strmo dvignemo do spodnje postaje dachsteinske žičnice. Do tja je iz Ljubljane približno 230 km. Gondolska žičnica nas v nekaj minutah pripelje 1000 m više, na Hunerkogel, izhodišče naše ture.

Nekaj pa moramo razčistiti takoj na začetku. Ne vem zakaj, toda prav neverjetno je, da so v mnogih vodnikih in knjigah običajni vzponi na vrh Dachsteina podcenjeni in celo nevarno zavajajoči. Le nekateri, očitno odgovornejši avtorji (ti so tudi citirani v seznamu literature na koncu članka) opozarjajo, da je vzpon na vrh ponošne gore resna, zelo zahtevna, visokoalpska, kombinirana ledeniška in skalna tura, ki se je brez spremstva vodnika lahko lotijo le izkušeni in popolnoma opremljeni gorniki. K opremljeni

sodijo varovalni komplet za plezalne poti, čelada, dereze, cepin in, da ne pozabim, tudi vrvi. Le tako opremljeni bomo mirno in zadovoljno uživali v prelepem vzponu na Dachstein. Podcenjevanje Dachsteina je verjetno tudi pomemben vzrok za številne nesreče, ki so se zgodile v njegovih stenah in na ledenikih. Pri koči na planini Brandalm, južno od spodnje postaje žičnice, je spominska plošča z imeni vseh žrtev Dachsteina. Seznam mrtvih je žal dolg, predolg ...

S Hunerkogla po stopnicah sestopimo na ledenik Schladminger Gletscher. Po široki, dobro uhojeni gazi stopamo po ravnem ledeniku, sprva celo rahlo navzdol. V širokem loku okoli vršičev Dirndln prestopimo na Hallstätter Gletscher in nadaljujemo pot naravnost proti vrhu Dachsteina, ki ga imamo ves čas pred seboj. V

Vstop v plezalno pot Felsen-Weg

dobro pol ure se po blagem vzponu znajdemo v bližini kočice na Dachsteinwarte pod vznožjem vzhodnega grebena.

Tam lahko izbiramo pot: naravnost navzgor po vzhodnem grebenu gre t. i. Felsen-Weg (skalna pot), desno navzgor pa zavije Randkluft-Route (smer čez robno zev). Če izberemo prvo (to je bolj priporočljivo), moramo do prve jeklenice prosto splezati čez razčlenjeno, 10-15 m visoko, precej strmo steno (II. tež. stopnja, posamezni klini). Nato ob jeklenici in klinih splezamo navzgor po izpostavljenem stebru na izrazito ramo (Schulter), na kateri se greben položi in nekoliko razširi. Tam lahko naletimo na strma snežišča, ki jih moramo prečiti skrajno previdno. Čez strmo skalno stopnjo ob varovalih pridemo do začetka markantne izpostavljene police, ki je nadstrešena s previsi (t. i. Mecklenburgband). Po njej gremo ob neprekinjeni jeklenici rahlo navzdol v osrčje severne stene Dachsteina, do stika s potjo Randkluft-Route. Tam je jeklenic konec, do vrha bomo srečevali samo še redko posejane kline. Po policah, čez pragove vijuga pot strmo in izpostavljeno proti vrhu; vmes preplezamo tudi nekaj mest, ki segajo v II. tež. stopnjo. Zbranost, čisto glavo in miren stop rabimo prav do križa na vrhu Dachsteina.

Če izberemo Randkluft-Route, se moramo zavedati, da to ni kaka ferata v strogem pomenu besede, ampak vodniška pot, na kateri nam bodo pomagali le (pre)redki klini raznih oblik in velikosti. Na tej poti je stalno varovanje z vrvjo pameten in odgovoren ukrep. Od vznožja vzhodnega grebena se v strmem loku povzpnejo po ledeniku do vznožja severne stene Dachsteina. Če je sneg trd, je uporaba cepina in derez nujna. Prehod čez robno zev je glede na snežne okoliščine lahko precej siten. Nad robno zevjo se dviga kakih 7 m visoka, gladka, skoraj navpična stena, v kateri je nekaj nerodno postavljenih klinov. Premagamo jo s težavnim plezanjem, ki kljub »varovalom« sega krepko v zgornjo II. tež. stopnjo, če ne še malo više. Nadaljevanje plezanja po policah in strmih skalnih stopnjah do stika s potjo Felsen-Weg je komaj za malenkost lažje.

Omenimo še to, da pri vzponu na Dachstein pomeni dodatno nevšečnost velikanski »promet«, ki povzroča nerodno srečevanje na ozkih policah in grebenu in zaradi katerega so skale

zelo zglajene in drsne. Če je na njih požled ali če je snega preveč, postane zadeva skrajno nevarna in se je vzponu na Dachstein najbolje začasno odpovedati. Od Hunerkogla do vrha sicer potrebujemo le dve uri, zaradi gostega »prometa« pa se vzpon lahko še za uro podaljša.

Sestopimo lahko po poti vzpona; v tem primeru izberimo Felsen-Weg. Pri sestopu čez vznožno steno si lahko pomagamo s prosto visečo vrvjo, ki je pritrjena nekaj metrov desno od smeri vzpona. Lepši, veliko bolj priporočljiv in tudi lažji pa je sestop po zahodnem grebenu. Z vrha gremo nekaj časa po ozkem, a zložnem grebenu, pot pa se kmalu prevesi bolj strmo v severna pobočja. Ob odličnih varovalih hitro sestopimo po razčlenjenem skalovju do zgornjega roba ledenika Gosaugletscher. Ledenik prečimo rahlo navzdol (nevarnost razpok) do stika z gazo, ki pripelje od kočice Adamek Hütte. Smo pod škrbino Steinerscharte, na katero splezamo najprej po strmi lestvi, nato pa levo ob jeklenici, skozi strm žleb. S škrbine sestopimo ob jeklenici na širni Hallstätter Gletscher, nato pa se po

njem v blagem vzponu dvignemo do kočice na Dachsteinwarte ali pa nadaljujemo pot naravnost nazaj na Hunerkogel. Za ta sestop bomo potrebovali 2.30-3 ure.

Literatura

Kurt Schall: Klettersteige & Leichter Fels. Österreich Ost. Schall Verlag, Wien 2001.

Günter und Luise Auferbauer: Bergtourenparadies Steiermark. Verlag Styria, Graz 2000.

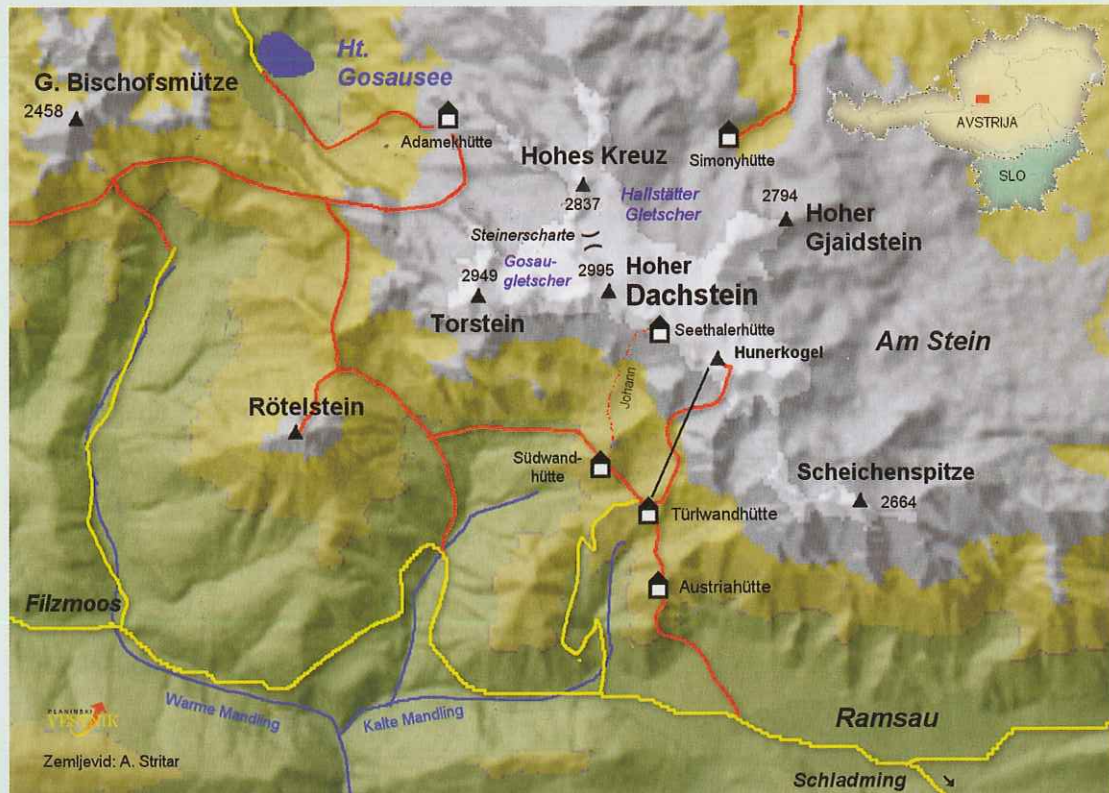
Hans Hödl: Vom Dachstein ins Weinland. Verlag Styria, Graz 1998.

Werner Paul: Scrambles in the Northern Limestone Alps. Cicerone Press, Milnthorpe 1987.

Zemljevida

Österreichische Karte 127, Schladming; 1:25 000.

Wanderkarte Dachstein - Tauern. Freytag&Berndt; 1:50.000. ●

GORSKI VELIKANI